

LGBTIQ+ TERMINOLOGIJA

LGBTIQ+ TERMINOLOGIJA

Brošura LGBTIQ+ terminologija izrađena je u sklopu projekta "Uz dugine boje do mentalnog zdravlja", a koji se provodi u partnerstvu sa: Informativno pravni centar - IPC, FRI - Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold, Fortes - Centar za demokratski razvoj i inkluziju i kolekTIRV

Projekt "Uz dugine boje do mentalnog zdravlja" je podržan kroz Fond za aktivno građanstvo, sredstvima Islanda, Lihtenštajna i Norveške u okviru EGP grantova.

Izrada ove brošure omogućena je financijskom podrškom Islanda, Lihtenštajna i Norveške u okviru EGP grantova. Sadržaj ove brošure isključiva je odgovornost Udruge za unapređenje mentalnog zdravlja Vrapčići i ne odražava nužno stavove država donatorica i Upravitelja Fonda.

Napomena: Izrazi i definicije uvijek se razvijaju, mijenjaju i mogu imati različito značenje za različite ljude.

ARODNA OSOBA

osoba koja smatra da nema rodni identitet ili smatra da je arodnost sama po sebi rodni identitet.

AROMANTIČNOST

romantična orijentacija općenito karakterizirana odsustvom osjećaja romantične privlačnosti ili želje za romantikom. Aromatični ljudi mogu biti zadovoljni prijateljstvom i drugim neromantičnim vezama. Mnogi aromatični ljudi također se identificiraju sa seksualnom orijentacijom, poput aseksualne, biseksualne, itd.

AFAB - Assigned Female At Birth

kratica kojom se opisuju osobe kojima je pri rođenju pripisan ženski spol.

AMAB - Assigned Male At Birth

kratica kojom se opisuju osobe kojima je pri rođenju pripisan muški spol.

Pojmове AFAB i AMAB koristi širok raspon pojedinaca, uključujući one koji su trans, rodno raznoliki i/ili interspolni. Iako AFAB ili AMAB mogu biti korisni za opisivanje različitih trans ili nebinarnih iskustava, oni se općenito ne smatraju identitetima sami po sebi. Nazivanje trans muškarca "AFAB", na primjer, briše njegov identitet kao muškarca.

ANDROGINA OSOBA

osoba koja se svojim izgledom i vlastitom identifikacijom ne priklanja ni ženskom ni muškom rodu, te se rodno izražava ili miješano ili neutralno.

ASEKSUALNOST

opisuje širok spektar seksualnih orijentacija općenito karakteriziran osjećajem različitih stupnjeva seksualne privlačnosti ili želje za partnerskom seksualnošću. Aseksualnost se razlikuje od celibata, što je namjerno uzdržavanje od seksualne aktivnosti, unatoč seksualnoj želji.

BISEKSUALNA OSOBA

osoba koju emocionalno i/ili fizički privlače osobe istog i različitog spola ili roda ili osobe nevezano za spol ili rod.

CISRODNA OSOBA

osoba čiji spol dodijeljen pri rođenju odgovara njenom rodnu identitetu (cis žena, cis muškarac).

DISKRIMINACIJA

stavljanje osoba u nepovoljniji položaj na temelju njihove seksualne orijentacije, rodnog identiteta, izražavanja ili bilo koje druge osobne karakteristike (rasa, spol, vjera, invaliditet...)

DONJA OPERACIJA / GENITALNA OPERACIJA

kirurški zahvat koji je potreban nekim trans i rodno raznolikim osobama.

DRAG KING

pojedinačnik koji se oblači u odjeću koja se tradicionalno smatra muškom odjećom, a to čini iz političkih razloga, radi zabave ili osobnog zadovoljstva kako bi predstavio svoju jedinstvenu definiciju muškosti. Kada je u dragu, Drag King se oslovljava s "On", dok se kada nije u dragu može koristiti drugačijim zamjenicama. Važno je napomenuti da ih u javnom govoru nepravilno nazivaju "transvestitima".

DRAG QUEEN

osoba koja se oblači u femininu odjeću iz osobnog zadovoljstva ili u svrhu zabavnog ili političkog performansa. Kada je u dragu, Drag Queen se oslovljava s "Ona", dok se kada nije u dragu može koristiti drugačijim zamjenicama. Važno je napomenuti da ih u javnom govoru često pogrešno nazivaju "transvestitima".

DRUŠTVENA / SOCIJALNA TRANZICIJA

može podrazumijevati promjene u vanjskom izgledu (odjeća, frizura...), promjenu imena i zamjenica.

DUGINA OBITELJ

naziv za one obitelji u kojima je barem jedan od roditelja LGBTIQ+ osoba.

ENDOSPOLNA OSOBA

osoba koja nije interspolna, odnosno osoba koja nije rođena s varijacijom u spolnim karakteristikama.

FEMININOST / ŽENSTVENOST

ponašanje, karakteristike i stavovi neke osobe koji su karakteristični za žene i koji se tradicionalno pripisuju ženama.

FIZIČKA, ODNOSNO MEDICINSKA TRANZICIJA

može podrazumijevati korištenje hormonalne terapije, blokatore hormona i/ili kirurške intervencije.

GEJ / GAY

osoba koja se identificira kao muškarac kojeg emocionalno i/ili fizički najčešće privlače osobe koje su društveno percipirane ili koje se identificiraju kao muškarci.

Ponekad se termin gej istovremeno koristi i za muškarce i za žene koje privlače osobe istog spola/roda.

GORNJA OPERACIJA / MASTEKSTOMIJA

operacija uklanjanja grudi, odnosno maskulinizacija prsa, koje je potrebna nekim trans i rodno raznolikim osobama kojima je pripisan ženski spol pri rođenju.

GOVOR MRŽNJE

usmeni ili pisani govor usmjeren javnom izazivanju ili prouzrokoivanju mržnje, netrpeljivosti ili razdora i/ili raspaljivanju već postojeće mržnje koja se kroz javni govor mržnje razvija, jača i produbljuje. Hrvatski Kazneni zakon koristi naziv kazneno djelo “javnog poticanja na nasilje i mržnju”, koji osim govora uključuje i medijsko djelovanje. Zakon o suzbijanju diskriminacije prepoznaje prekršaje koji bi se mogli dijelom svesti pod definiciju “govora mržnje”.

HETEROPATRIJARHAT

pristup koji favorizira heteroseksualnost kao jedini prihvaćeni oblik ljudske seksualnosti, a zanemaruje postojanje drugih seksualnih orijentacija, uključujući LGBTIQ+ osobe. Ova ideologija temelji se na uvjerenju da su osobe s neheteroseksualnom orijentacijom devijantne, netipične ili manje vrijedne u usporedbi s heteroseksualnima te obično rezultira općim predrasudama, te može potaknuti snažnu homofobiju i akte nasilja.

HETEROSEKSUALNA OSOBA (ENG. STRAIGHT)

osoba koju emocionalno i/ili fizički privlače osobe drugog roda od njih samih.

HOMOFBIJA/BIFBIJA

podrazumijeva niz negativnih stavova, osjećaja i/ili postupaka prema lezbijkama, gej muškarcima i biseksualnim osobama (LGB osobama), uključujući osobe koje su tako percipirane.

HOMOSEKSUALNA OSOBA

osoba koju emocionalno i/ili fizički privlače osobe vlastitoga roda. Mnoge osobe preferiraju termine „lezbijka“ ili „gej“.

INFORMIRANI PRISTANAK

informirani pristanak je ključna etička i pravna koncepcija u područjima kao što su medicina, istraživanje i različita druga područja gdje se od pojedinaca traži da donose odluke o svojem sudjelovanju u određenim aktivnostima ili postupcima. Ovaj koncept se odnosi na proces pružanja cjelovitih i razumljivih informacija pojedincima o prirodi, rizicima, prednostima, alternativama i mogućim posljedicama predloženog zahvata ili istraživačkog projekta.

“Informirani pristanak” nije valjan ako su informacije i objašnjenja koja su dana preopćenita i nerazumljiva laiku ili ako se osoba iz obzira ili neugode ustručava postavljati daljnja pitanja!

INTERFOBIJA

podrazumijeva niz negativnih stavova, osjećaja i/ili postupaka prema interspolnim osobama. Može uključivati strah, mržnju, odbojnost, nelagodu i nasilje koje se osjeća i izražava prema interspolnim osobama ili osobama koje se ne uklapaju u stereotipna rodna i spolna očekivanja.

INTERNALIZIRANA HOMO/BI/TRANSFOBIJA

podrazumijeva strah i samomržnju prema jednom ili više vlastitih identiteta koje mnoge LGBTIQ+ osobe osjećaju jer su tijekom života naučile negativne stavove o tim identitetima. Jedan oblik unutarne potlačenosti je prihvaćanje mitova i stereotipa koji se primjenjuju na potlačenu skupinu.

INTERSPOLNA OSOBA

osoba koja se rađa sa spolnim karakteristikama koje se ne mogu definirati niti kao “muške” niti kao “ženske”. Ove osobe su uglavnom žrtve kirurških intervencija, hormonskih terapija i tabuiziranog života.

INTERSPOLNE VARIJACIJE

mogu biti vidljive u primarnim spolnim karakteristikama poput unutrašnjih i/ili vanjskih genitalija, kromosomske i/ili hormonalne strukture. Također mogu postati vidljive i u sekundarnim karakteristikama kao što su dlakavost, visina, mišićna masa itd.

IZLAZAK IZ ORMARA (ENG. COMING OUT)

najčešće dugotrajan i složen proces kojim LGBTIQ osobe spoznaju i otkrivaju svoju seksualnu orijentaciju i/ili rodni identitet.

LEZBIJKA

osoba koja se identificira kao žena, a koju emocionalno i/ili fizički najčešće privlače osobe koje su društveno percipirane ili se identificiraju kao žene.

LGBTIQ+

kratica koja uključuje osobe koje se identificiraju kao lezbijke, homoseksualne osobe, biseksualne osobe, transrodne osobe, kao queer i druge osobe s različitim seksualnim orijentacijama i rodnim identitetima.

LJUDSKA PRAVA

podrazumijevaju prava, slobode i obaveze svakog ljudskog bića koje stječe samim činom rođenja. Ne postoji hijerarhija ljudskih prava niti se ona mogu oduzeti ili odbaciti.

MANJINSKI STRES

odnosi se na visoke razine stresa s kojima se suočavaju pripadnici stigmatiziranih manjinskih skupina. Može biti uzrokovano brojnim čimbenicima, uključujući lošu socijalnu podršku i nizak socioekonomski status.

MASKULINOST / MUŽEVNOST

ponašanje, karakteristike i stavovi neke osobe koji su karakteristični za muškarce i koji se tradicionalno pripisuju muškarcima.

MISGENDERING

pripisivanje pogrešnog roda nekome, odnosno pripisivanje roda koji se ne podudara s rodnim identitetom te osobe.

MRTVO IME (ENG. DEAD NAME)

pojam koji koriste trans i rodno raznolike osobe za ime koje im je dodijeljeno pri rođenju i koje više ne koriste. Većini trans i rodno raznolikih osoba smeta korištenje i spominjanje starog imena.

NEBINARNA OSOBA

osoba koja se rodno identificira van društveno određenih kategorija muškog i ženskog identiteta.

N=N, NEMJERLJIV = NEZARAZAN

osobe koje imaju infekciju HIV-om, a koje uz redovnu upotrebu propisane terapije, svedu razinu virusa u krvi na nemjerljivu, ne mogu prenijeti HIV putem spolnog odnosa na druge osobe, čak i ako ne koriste zaštitu kondomom.

PAKIRANJE (ENG. PACKING)

podrazumijeva nošenje umetka ili predmeta na prednjem dijelu odjeće ili donjeg rublja kako bi se postigao izgled prisutnosti penisa ili izbočine. Ovu praksu obično koriste trans i rodno raznolike osobe koje se žele prezentirati maskulino.

PANSEKSUALNA OSOBA

osoba koja ima romantičnu, seksualnu ili ljubavnu želju prema osobama svih rodova i spolova. Donekle se preklapa s biseksualnošću.

PEDER

najčešće derogatoran i homofoban naziv koji se koristi za gej muškarca ili čak čitavu LGBTIQ zajednicu. Unatoč tome, neki gej muškarci namjerno prihvaćaju ovaj pojam kao sekundarni seksualni identitet koji se koristi u komunikaciji s osobama prema kojima se razvilo povjerenje da nisu homofobne.

POLIAMORIJA

naziv za intimne odnose, romantične i/ili seksualne prirode, s više od jedne osobe, a uz znanje i pristanak svih.

POVORKA PONOSA

godišnji prosvjedni događaji LGBTIQ+ osoba koji se održavaju diljem svijeta, najčešće u lipnju i srpnju, kako bi se obilježila godišnjica sukoba između LGBTIQ+ osoba i policije ispred kluba The Stonewall Inn u Greenwich Villageu u New Yorku 1969. godine. Ti sukobi označavaju početak borbe za prava LGBTIQ+ osoba. Povorke ponosa se održavaju pod različitim imenima, prilagođenim sredinama u kojima se organiziraju.

PРАВНА TRANZICIJA

uskлада dokumenata trans i rodno raznolikih osoba s njihovim rodnim identitetom. Trans i rodno raznolike osobe mogu pravno promijeniti svoje ime, a i oznaku spola u dokumentima.

PROLAŽENJE (ENG. PASSING)

kada se homoseksualne/lezbijke/queer osobe percipiraju kao osobe koje su heteroseksualne. Prolaženje je također kada se transrodnu osobu doživljava kao osobu koja je cisrodna. "Prolaz" se često smatra oblikom privilegije, a taj koncept također može nametati nerealna i/ili neželjena očekivanja LGBTIQ+ osobama da se prilagode cisonormativnosti. Povijesno gledano, "prolaz" je često bio nužan radi sigurnosti LGBTIQ+ osoba.

QUEER

sveobuhvatan izraz koji se odnosi na različite osobe, osobnosti, pokrete, politike i postupke koji se ne temelje na heteronormativnom društvenom ili kulturnom modelu. U različitim kontekstima, "queer" može biti imenica, glagol i pridjev, te se koristi za ispitivanje i/ili odbijanje nametnutih normi patrijarhalne tradicije. Također se koristi za stvaranje prostora, kulture i izražaja koji nadilaze stereotipne okvire LGB ili heteroseksualne seksualnosti, kao i tradicionalnih "ženskih" i "muških" rodnih uloga.

QUESTIONING OSOBA

osoba koja prolazi kroz proces istraživanja i samoproučavanja svoje seksualne orijentacije i/ili rodnog identiteta i rodnog izražavanja.

ROD

uključuje društveno oblikovane uloge, ponašanja, aktivnosti i osobine koje se smatraju prikladnima za žene i muškarce, kao i međusobne odnose. Ne označava naše spolne karakteristike. Kao društveni konstrukt, rod se razlikuje od društva do društva i može se mijenjati tijekom vremena.

RODNO-AFIRMIRAJUĆA SKRB

ima za cilj afirmirati rod trans i rodno raznolikih osoba uz sveobuhvatni pristup njihovim društvenim, mentalnim i medicinskim potrebama i dobrobiti. Rodno-afirmativna skrb pruža podršku TiRR osobama tijekom cijelog života. Također je dostupna osobama koje osjećaju zabrinutost i nesigurnost s obzirom na svoj rodni identitet, bilo prije ili poslije tranzicije. Rodno-afirmirajuće intervencije uključuju, između ostalog, supresiju puberteta, rodno-afirmirajuću hormonsku terapiju i operacije.

Važno je napomenuti da ne postoji jedan pristup koji bi odgovarao svima. TiRR osobe će se možda trebati podvrgnuti svim, nekim ili nijednoj od tih intervencija kako bi podržale svoju rodnu afirmaciju.

RODNA INKONGRUENCIJA / RODNA DISFORIJA

stres uzrokovan nepoklapanjem rodnog identiteta i spola pripisanog pri rođenju. Prema Međunarodnoj klasifikaciji bolesti i srodnih stanja rodna inkongruencija definirana je kao stanje, odnosno ne smatra se više patološkim ili duševnim poremećajem.

RODNI IDENTITET

osjećaj vlastitog identiteta kao žene, muškarca, transrodnog, rodno raznolikog/rodno varijantnog, nebinarnog ili nekog drugog identiteta, koji se može ili ne mora podudarati sa spolom i rodnom koji su osobi dodijeljeni pri rođenju.

RODNO IZRAŽAVANJE

način na koji svaka osoba izražava svoj rod, kroz ponašanje, odijevanje, frizuru, glas, govor tijela, tjelesne karakteristike i/ili ostale vanjske oznake.

SAMOODREĐENJE

podrazumijeva pravo svake osobe da sama definira svoj (rodni) identitet.

SAVEZNICA I SAVEZNIK (ENG. ALLY)

osobe koje su dio većinske grupe, primjerice heteroseksualne cisrodne osobe koje podržavaju i zagovaraju jednakost LGBTIQ osoba, tako što priznaje vlastitu privilegiju.

SEKSUALNOST

središnji aspekt ljudskog bića koji uključuje njihov biološki spol, seksualnu orijentaciju, rodni identitet, reprodukciju, zadovoljstvo, seksualne prakse itd.

SEKSUALNA ORIJENTACIJA

obuhvaća emocionalnu, seksualnu i drugu privlačnost prema osobama, bez obzira na njihov spol ili rod, koji može biti isti i/ili različit u odnosu na vlastiti.

SEKSUALNA I REPRODUKTIVNA PRAVA

odnose se na sposobnost svake osobe da kontrolira i donosi one odluke o vlastitom životu koje će utjecati na njihovo reproduktivno i seksualno zdravlje. Seksualna i reproduktivna prava uključuju pravo ljudi da uživaju u međusobno zadovoljavajućim i sigurnim odnosima bez prisile, nasilja i straha od neželjene trudnoće i spolno prenosivih infekcija, te sposobnost reguliranja vlastite plodnosti bez štetnih ili opasnih posljedica.

SEKSUALNE I RODNE MANJINE

diskriminatoran i rodno neosviješten naziv za LGBTIQ+ osobe koji je suprotan tendencijama LGBTIQ+ pokreta i standardnoj terminologiji europskih institucija.

SIGURAN PROSTOR (ENG. SAFE SPACE)

okolina koja pruža podršku i osjećaj sigurnosti LGBTIQ+ osobama, omogućujući im da budu autentični bez straha od diskriminacije ili osude od strane drugih.

SPOL

skup bioloških svojstava uključujući kromosome, ekspresiju gena, razinu i funkciju hormona te reproduktivnu i spolnu anatomiju.

Spol se najčešće kategorizira kao ženski i muški, ali postoje i varijacije spolnih karakteristika koje se nazivaju interspolnost.

Dojenčadi se pri rođenju općenito dodjeljuje muški ili ženski spol na temelju izgleda njihove vanjske anatomije/genitalija.

STEZNIK ZA PRSA (ENG. BINDER)

grudni steznik koji neke trans i rodno raznolike osobe koriste kako bi smanjile izgled grudi. Ovu praksu obično koriste trans i rodno raznolike osobe koje se žele prezentirati maskulino, a nerijetko i cis lezbijke.

TRANSRODNA OSOBA

osoba čiji je rodni identitet različit od spola koji joj je pripisan pri rođenju.

TRANSFOBIJA

podrazumijeva niz negativnih stavova, osjećaja i/ili postupaka prema transrodnim osobama ili osobama koje su tako društveno percipirane. Može uključivati strah, mržnju, odbojnost, nelagodu i nasilje koje se osjeća i izražava prema transrodnim osobama ili osobama koje se ne uklapaju u stereotipna rodna očekivanja.

TRANS I RODNO RAZNOLIKE/RODNO VARIJANTNE OSOBE (TIRR / TIRV)

što šire i obuhvatnije opisani pripadnici mnogobrojnih rodno raznolikih zajednica ljudi diljem svijeta čiji se rodni identitet ili izražavanje razlikuju od roda koji se društveno dodjeljuje spolu koji im je pripisan pri rođenju.

TiRR osobe u cjelini obuhvaćaju široku lepezu rodnih identiteta i izražavanja te imaju različite potrebe za rodno-afirmirajućom skrbi u svom životnom vijeku.

TRANS MUŠKARAC (F2M)

osoba koja se identificira kao muškarac, a pri rođenju joj je dodijeljen ženski spol.

TRANS ŽENA (M2F)

osoba koja se identificira kao žena, a pri rođenju joj je dodijeljen muški spol.

TRANZICIJA

proces kroz koji trans ili rodno raznolika osoba prolazi kako bi svoje tijelo i/ili ponašanje prilagodila vlastitom rodnom identitetu.

Mnoge trans osobe prolaze kroz tranziciju, a to može uključivati društvenu (socijalnu) tranziciju, pravnu i fizičku, odnosno medicinsku.

UREĐAJ ZA URINIRANJE STOJEĆKI (ENG. STAND TO PEE DEVICE)

naprava koja omogućava da se urinira stojeći. Ovu praksu obično koriste trans i rodno raznolike osobe koje se žele prezentirati maskulino.

UVEZIVANJE (ENG. BINDING)

proces smanjivanja izgleda grudi umotavanjem ili stiskanjem prsa različitim metodama. Uvezivanje može biti vrlo rodno afirmativno za mnoge trans i rodno raznolike osobe, no mora se obaviti na siguran način.

ZAMJENICE

lingvistički alati koji se koriste za upućivanje na nekoga u trećem licu. Na hrvatskom i nekim drugim jezicima, zamjenice su povezane s rodom i često su područje gdje dolazi do pogrešnog označavanja roda, odnosno pridruživanje pogrešnog roda nekome - misgenderinga.

Neke osobe preferiraju kombinacije gramatičkih rodova, ili potpuno izbjegavanje rodnog korištenja riječi.

Koristite zamjenice i rodno obojani jezik u skladu s autentičnim rodnim identitetom osobe (ako se, na primjer, osoba identificira kao žena, onda se koristi zamjenica 'ona' i oslovljava ju se kao ženu u svakom smislu, bez obzira pričalo se o njenom životu prije, tijekom ili nakon tranzicije, osim ako osoba ne zatraži drugačije).

ZLOČIN IZ MRŽNJE

zločin koji je počinjen s motivom mržnje i netrpeljivosti prema osobi ili osobama koje su drugačije po nekoj njihovoj karakteristici. Hrvatskim zakonima određeno je da je kazneno djelo zločin iz mržnje zbog spolnog opredjeljenja ili rodnog identiteta druge osobe.

ŽIVOTNO PARTNERSTVO

zajednica obiteljskog života dviju osoba istog (zakonski prepoznatog) spola sklopljena pred matičarem/kom u Republici Hrvatskoj koja se zasniva na načelima ravnopravnosti, međusobnom poštovanju dostojanstva, međusobnom pomaganju i uvažavanju. Životno partnerstvo u pravima i učincima izjednačeno je s bračnom zajednicom osoba različitoga spola, uz iznimku koja se tiče prava na jednoroditeljsko i zajedničko posvajanje djece.

Izrada ove brošure omogućena je finansijskom podrškom Islanda, Lihtenštajna i Norveške u okviru EGP grantova. Sadržaj ove brošure isključiva je odgovornost Udruge za unapređenje mentalnog zdravlja Vrapčići i ne odražava nužno stavove država donatorica i Upravitelja Fonda.

ZDRAVSTVENA SKRB

LGBTIQ+

OSOBA

U HRVATSKOJ

Iceland
Liechtenstein
Norway **Active
citizens fund**

**UZ DUGINE BOJE DO
MENTALNOG ZDRAVLJA**

Zdravstvena skrb LGBTIQ+ osoba u Hrvatskoj

Brošura Zdravstvena skrb LGBTIQ+ osoba u Hrvatskoj izrađena je u sklopu projekta "Uz dugine boje do mentalnog zdravlja", a koji se provodi u partnerstvu sa: Informativno pravni centar - IPC, FRI - Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold, Fortes - Centar za demokratski razvoj i inkluziju i kolekTIRV

Projekt "Uz dugine boje do mentalnog zdravlja" je podržan kroz Fond za aktivno građanstvo, sredstvima Islanda, Lihtenštajna i Norveške u okviru EGP grantova.

Izrada ove brošure omogućena je financijskom podrškom Islanda, Lihtenštajna i Norveške u okviru EGP grantova. Sadržaj ove brošure isključiva je odgovornost Udruge za unapređenje mentalnog zdravlja Vrapčići i ne odražava nužno stavove država donatorica i Upravitelja Fonda.

Ova brošura je namijenjena pružanju korisnih informacija i resursa LGBTIQ+ osobama u Hrvatskoj te onima koji ih podržavaju. S obzirom na jedinstvene izazove s kojima se LGBTIQ+ osobe susreću u sustavima zdravstva i zaštite mentalnog zdravlja, stvorili smo ovu brošuru kako bismo vam pomogli u navigaciji kroz zdravstveni sustav i pružili vam relevantne informacije.

U ovoj brošuri ćemo vas uputiti u ključne pojmove i prava, proces tranzicije, dostupne medicinske opcije te resurse i organizacije koje vam mogu pružiti podršku i informacije.

Napomena: Brošura je informativnog karaktera i ne zamjenjuje savjete i znanje stručnjaka. Prije donošenja bilo kakve važne odluke o vašem zdravlju, preporučujemo da se obratite kvalificiranom medicinskom osoblju i stručnjacima za LGBTIQ+ zdravlje.

PSIHOLOŠKA PODRŠKA UNUTAR NGO SEKTORA

Queer Slavonija

Uz dugine boje do mentalnog zdravlja

 www.queer-slavonija.info

Prva platforma za savjetovanje i podršku LGBTQ+ osobama na području Slavonije. Ovdje se možeš anonimno prijaviti za savjetovanje sa stručnom osobom, pronaći odgovore i informacije na svoja pitanja, ili potražiti resurse za pomoć nekom drugom.

Iskorak

[Psihološka podrška](#)

 info@iskorak.hr

[Vršnjačko savjetovanje](#)

 navigatori@iskorak.hr

LORI

[Psihosocijalna podrška](#)

[Baza stručnih osoba u području mentalnog zdravlja](#)

 +385 91 593 4133

 +385 51 212 186

 loricure@yahoo.com

LGBT centar Split

 savjetovanje.qss@gmail.com

U okviru LGBT centra Split (Ulica kralja Tomislava 8A, Split) aktivno djeluje psihološko savjetovanište za LGBTQ+ osobe. Usluge savjetovaništa su besplatne.

PSIHOLOŠKA PODRŠKA U PRIVATNOM I JAVNOM ZDRAVSTVU

Baza stručnih osoba u Slavoniji

 queer-slavonija.info/prijava-savjetovanje

Popis stručnih osoba koje su iskazale interes u pružanju podrške LGBTIQ osobama na području Slavonije.

Baza stručnih osoba po županijama

 lori.hr/baza-strucnih-osoba/

Baza stručnih osoba koje rade na području mentalnog zdravlja. Popis stručnjaka je kategoriziran po županijama u kojima rade.

JAVNO ZDRAVSTVO

SLAVONIJA

Dubravka Ergović

dr. med. specijalist psihijatrije, uži specijalist iz socijalne psihijatrije

 Opća bolnica Slavonski Brod
 psihijatrija@bolnicasb.hr

Monika Golemović Mikić

dr. med. specijalist psihijatrije

 Opća bolnica Slavonski Brod
 psihijatrija@bolnicasb.hr

Ana Kolovrat

dr. med. specijalist psihijatrije

 Opća bolnica Slavonski Brod
 psihijatrija@bolnicasb.hr

Tatjana Prvulović Mirković

dr. med. specijalist psihijatrije, uži specijalist psihoterapije

 Opća bolnica Slavonski Brod
 psihijatrija@bolnicasb.hr

ZAGREB

BOJE - PB Jankomir

Program zaštite mentalnog zdravlja LGBTIQ+ osoba

 +385 1 343 0102

 boje@pbsvi.hr

Savjetovalište, ambulante, tromjesečni ciklusi (psihoeukacije, grupne likovne terapije, grupne psihoterapije)

Tem: manjinski stres, rodni i seksualni identitet, autanje, (auto)homofobija, obiteljski i partnerski odnosi...

Goran Arbanas

dr. med., psihijatar, forenzički psihijatar, terapeut i seksualni terapeut

 Klinika za psihijatriju "Vrapče"

 goran.arbanas@bolnica-vrapce.hr

Dražen Begić

dr. med., psihijatar, prof.

 KBC Zagreb

 drazen.begic@mef.hr

Marina Grubić

dr. sc., klinička psihologinja

 KBC Zagreb (maloljetne osobe)

 marin.gru@gmail.com

Nenad Jakušić

dr.med., psihijatar, subspec. dječje i adolescentne psihijatrije

 Klinika za dječje bolesti Zagreb

 nenad.jakusic@gmail.com

Ante Periša

dr. med., specijalizant psihijatrije, Edukant kognitivno bihevioralnih terapija

 Klinika za psihijatriju "Vrapče"

 ante.perisa@bolnica-vrapce.hr

Davorka Šarić

dr.med., psihijatar, subspec. dječje i adolescentne psihijatrije

Psihijatrijska bolnica za djecu i mladež Zagreb

davorka.saric@djecja-psihijatrija.hr

Iva Žegura

mr. spec, klinička psihologinja, prof. psih.

Klinika za psihijatriju "Vrapče"

iva.zegura@bolnica-vrapce.hr

PRIVATNE PSIHOLOŠKE PRAKSE

Exedra Online

Popis online terapeuta koji rade s LGBT osobama

Psihoterapija online

exedra.online/hr/problemi-i-poteskoce/poteskoce-lgbtqi-zajednice/

SLAVONIJA

Lara Cakić

psihologinja

Osijek

sunce@os.t-com.hr

Josipa Erdeši Ćosić

mag. psych

Slavonski Brod

erdesi.josipa@gmail.com

Marija Grundler

mag. psych

Slatina

marija.grundler@gmail.com

Ivana Marin

mag. psych.

Lipik

madjarosi.ivana@gmail.com

Marina Matić Tandarić

psihologinja

Osijek

✉ gestaltum.savjetovanje@gmail.com

Dušanka P. Brašun

psihologinja

Osijek

✉ pelesbra.psiholog@hi.t-com.hr

Diana Rac

psihologinja

Slavonski Brod

✉ racdijana@gmail.com

Maja Sikirica

mag.psych.

Požega

✉ perspektiva.usluge@gmail.com

Biljana Vasilevski Rački

psihologinja

Slavonski Brod

✉ biljanavasilevski59@gmail.com

Ivana Zovak

psihologinja

Slavonski Brod

✉ psiholog2@zzjzbpz.hr

ZAGREB

Gabrijela Ivanov

specijalizantica transakcijske analize pod supervizijom

 Zagreb

 gabrijela.ivanov@gmail.com

Nataša Jokić Begić

prof. dr. sc., psiholog

 Zagreb

 termin@kakosi.hr

Davor Moravek

dr. med., specijalist psihijatrije

 Zagreb

 davor.moravek@svkatarina.hr

Matea Popov

psihologinja, gestalt psihoterapeutkinja

 Zagreb / online

 pmatea@gmail.com

SAVJETOVANJE I TESTIRANJE (HIV i druge spolne bolesti)

DUBROVNIK

Zavod za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije
Odjel za epidemiologiju

 dr. Ante Šercera 4a

 +385 20 341 000 i +385 20 341 001

 ponedjeljak i srijeda 16:00-18:00 +385 20 341 085

Moguće je testirati se na: HIV, hepatitis B, hepatitis C, sifilis

OSIJEK

Zavod za javno zdravstvo Osječko-baranjske županije

 Franje Krežme 1

 +385 31 225 711

 utorak i četvrtak 15:00-18:00

CroMSIC i Iskorak

 Cara Hadrijana 8b – zgrada Studentskog zbora

 +385 99 4660 767

 ponedjeljak 17:00-19:00

PULA

Zavod za javno zdravstvo Istarske županije

 Nazorova 23

 +385 52 529 017 i +385 52 529 046

 ponedjeljak i srijeda 15:00-17:00

 prva subota u mjesecu 8:00-12:00

RIJEKA

Nastavni zavod za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije

 Krešimirova 52a

 +385 51 358 798

 ponedjeljak i srijeda 13:00-15:00

Udruga Hepatos Rijeka

 Blaža Polića 2/III

 +385 51 311 190 i +385 91 4008 111

 četvrtak 13:00-15:00

SLAVONSKI BROD

Zavod za javno zdravstvo Brodsko-posavske županije

 Vladimira Nazora 2a

 +385 35 447 228

 ponedjeljak i srijeda 15:00-17:00

 subota 8:00-12:00

SPLIT

Zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije

 Vukovarska 46

 +385 21 401 114 i +385 21 401 154

 svaki radni dan 8:00-16:00

Udruga HELP

 Mihovilova širina 1

 +385 21 346 664

 ponedjeljak i četvrtak 15:00-17:00

Hrvatsko društvo za bolesti jetre Hepatos – InfoHep Centar

 Ulica Fra Bone Razmilovića 11

 0800 400 405

 9:00-15:00, ponedjeljak 18:00-20:00 (Mobilni InfoHep Centar izlazi na teren po dogovoru)

Moguće je testirati se na HIV i hepatitis C

SAVJETOVANJE I TESTIRANJE (HIV i druge spolne bolesti)

ZADAR

Zavod za javno zdravstvo Zadarske županije

 Kolovare 2

 +385 23 300 841

 ponedjeljak i petak 9:00-11:00

Prostor Crvenog križa

 Ulica Don Ive Prodana 12

 +385 23 318 152

 ponedjeljak i srijeda 16:00-18:00

ZAGREB

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

 Rockefellerova 7

 +385 1 48 63 345

 utorak 11:00-15:00, srijeda 15:00-18:00

Moguće je testirati se na: HIV, hepatitis B, hepatitis C, sifilis

Udruga Iskorak

 Šenoina 26

 +385 91 2444 666

 ponedjeljak, srijeda i petak 16:30-18:30

Moguće je testirati se na: HIV i sifilis (brzi testovi)

Klinika za infektivne bolesti "Dr. Fran Mihaljević"

 Mirogojska 8, Paviljon br. 6

 +385 1 4678 243

 radnim danom 15:30-18:30

Check Point Zagreb (Udruga HUHIV)

 Ulica kneza Domagoja 10

 0800 448 767

 ponedjeljak, srijeda i petak 16:00-19:30

PRAVNA PODRŠKA I PRIJAVA DISKRIMINACIJE I ZLOČINA IZ MRŽNJE

DUGINE OBITELJI

✉ info.dugineobitelji@gmail.com

🌐 www.dugineobitelji.com/pravna-podrska/

Besplatno pravno savjetovanje i informiranje o pravima LGBTI osoba u Hrvatskoj i EU, te omogućuje odvjetničko zastupanje LGBTIQ+ osobama koje se suočavaju s diskriminacijom i poteškoćama u ostvarivanju svojih obiteljskih ili roditeljskih prava.

INFORMATIVNO PRAVNI CENTAR

✉ info@ipc.com.hr

🌐 ipc.com.hr

IPC je organizacija civilnog društva utemeljena radi pružanja besplatne pravne pomoći socijalno ugroženim skupinama stanovništva.

LORI

✉ loricure@yahoo.com

🌐 www.lori.hr/pravna-podrska/

Udruga LORI pruža besplatnu pravnu podršku uživo, telefonski i putem elektronske pošte.

ROZI MEGAFON (Zagreb Pride)

✉ info@zagreb-pride.net

🌐 www.zagreb-pride.net/rozi-megafon/

You Are Heard (kolektIRV)

🌐 www.you-are-heard.org/bcms/report-bcms/

You Are Heard je platforma gdje LGBTIQ+ zajednica i saveznici mogu prijaviti incidente diskriminacije, mržnje i pronaći podršku.

K-ZONA

✉ anja@voxfeminae.net

🌐 ravnopravnost.lgbt/pravno-savjetovanje/

Ukoliko ste LGBTIQ osoba te vam je potreban pravni savjet vezan uz zaštitu vaših radničkih prava, ili samo želite s našom odvjetnicom provjeriti da li su ponašanja i prakse vašeg (budućeg) poslodavca ispravna odnosno legalna, možete kontaktirati K-Zonu za besplatno pravno savjetovanje.

BOJANA IVANIŠEVIĆ

✉ bojana_ivanisevic@yahoo.com

🌐 www.odvjetnica-ivanisevic.hr

Odvjetnica s iskustvom u radu za LGBTIQ prava, diskriminaciju i zločine iz mržnje.

ZDRAVSTVENA SKRB ZA TRANS OSOBE

Listom stručnjaka utvrđuje se popis stručnjaka s iskustvom i edukacijom iz područja zdravstvene zaštite transrodnih osoba čiji je nalaz i mišljenje obvezan dostaviti podnositelj zahtjeva u postupku ishođenja mišljenja Nacionalnog zdravstvenog vijeća o promjeni spola ili o životu u drugom rodnom identitetu. (NN 59/2015)

PUNOLJETNE OSOBE

1. Za početak medicinske tranzicije moraš se javiti nekome od psihologa i psihijatra s liste stručnjaka.

Psihologinje:

Iva Žegura

✉ narucivanje@bolnica-vrapce.hr

☎ +385 1 3713 237

📍 Klinika za psihijatriju “Vrapče”

- Za narudžbu kod kliničke psihologinje mr. spec. Ive Žegure u Klinici za psihijatriju “Vrapče” potrebno je podići uputnicu D1
- Kada podignete uputnicu od doktora ili doktorice obiteljske medicine, potrebno je poslati e-mail sa zamolbom za naručivanje na Centralnu jedinicu za naručivanje Klinike za psihijatriju Vrapče ili pozivom na broj telefona
- Od potrebnih podataka u e-mailu trebate navesti da se želite naručiti kod mr. spec. Ive Žegure za psihologijsku obradu te dostaviti sljedeće podatke:
 1. Ime i prezime
 2. Dan, mjesec i godinu rođenja, mjesto rođenja
 3. Adresu
 4. Broj mobitela
 5. Matični broj osigurane osobe (MBO - nalazi se na zdravstvenoj iskaznici)

Nataša Jokić Begić

✉ termin@kakosi.hr

☎ +385 1 377 46 16

📍 Centar za kognitivno bihevioralnu terapiju (Trg Francuske Republike 10, Zagreb)

Psihologinja radi privatno. Za više informacija obrati se na navedene kontakte.

Psihijatri:

Dražen Begić

✉ drazen.begic@mef.hr

📍 Klinički bolnički centar Zagreb (Rebro)

Potrebna je uputnica za prvi pregled psihijatra. Preporučamo naručivanje direktno na prvi pregled preko liječnika opće prakse ili putem sustava naručivanja KBC Rebro ([upute](#) na web stranici KBC Rebro) jer ćeš tako brže stupiti u kontakt s liječnikom.

Davor Moravek

✉ davor.moravek@svkatarina.hr

📍 Specijalna bolnica Sv. Katarina

Psihijatar radi privatno. Za više informacija obrati se na navedeni kontakt.

2. Završna mišljenja psihologa i psihijatra predaješ jednom od **endokrinologa**:

Velimir Altabas

✉ velimir.altabas@gmail.com

☎ +385 1 3787 692

📍 KBC Sestre Milosrdnice, Zagreb

Potrebna je uputnica za prvi pregled endokrinologa. Možeš se naručiti putem sustava naručivanja KBC Sestre Milosrdnice ([upute](#) na web stranici bolnice) tražeći termin kod dr. Altabasa.

Tina Dušek

✉ tina.dusek@gmail.com

📍 Klinički bolnički centar Zagreb (Rebro)

Potrebna je uputnica za prvi pregled endokrinologa. Preporučamo naručivanje direktno na prvi pregled preko liječnika opće prakse ili putem sustava naručivanja KBC Rebro ([upute](#) na web stranici KBC Rebro) jer ćeš tako brže stupiti u kontakt s liječnicom.

O svemu još jednom detaljnije možeš pročitati na www.kolektirv.hr/trans-zdravlje/

Svi navedeni stručnjaci imaju iskustva u radu s trans osobama i možeš im se obratiti s punim povjerenjem!

MALOLJETNE OSOBE

1. Za početak medicinske tranzicije se moraš javiti nekome od psihologa i psihijatra s liste stručnjaka koji rade s maloljetnim osobama. S obzirom da za sve daljnje korake trebaš odobrenje svojih roditelja, predlažemo da oni komuniciraju s liječnicima.

Psihologinja:

Marina Grubić

✉ marin.gru@gmail.com

📍 Klinički bolnički centar Zagreb (Rebro)

Potrebna je D1 uputnica za kliničkog psihologa. Preporučamo naručivanje direktno na prvi pregled preko liječnika opće prakse ili putem sustava naručivanja KBC Rebro (upute na web stranici KBC Rebro) jer ćeš tako brže stupiti u kontakt s psihologinjom.

Psihijatri:

Nenad Jakušić

✉ nenad.jakusic@gmail.com

📍 Klinika za dječje bolesti Zagreb (Klaićeva)

Potrebna je uputnica za prvi pregled psihijatra. Preporučamo naručivanje direktno na prvi pregled preko liječnika opće prakse ili putem kdb.narudzbe@kdb.hr jer ćeš tako brže stupiti u kontakt s liječnikom.

Davorka Šarić

✉ davorka.saric@djecja-psihijatrija.hr

📍 Psihijatrijska bolnica za djecu i mladež (Kukuljevićeva)

Potrebna uputnica za prvi pregled dječjeg psihijatra.

2. Nakon toga, ukoliko tako procijene stručnjaci, uputit će te endokrinologu.

OPERACIJE I OSTALA MEDICINSKA SKRB

RINOPLASTIKA I REDUKCIJA ADAMOVE JABUČICE

Siniša Stevanović

✉ poliklinika.ort@kbcsm.hr

📍 KBC Sestre Milosrdnice, Zagreb

U Zagrebu uz operaciju rinoplastike, postoji i mogućnost laserske operacije glasnica te redukcije adamove jabučice.

Operacije pokriva HZZO, a liječnik koji radi oba zahvata je dr. Siniša Stevanović. U mailu je potrebno naglasiti da se želiš naručiti kod dr. Stevanovića, priložiti uputnicu za prvi pregled te zadnji nalaz vezan uz tranziciju. Liječnik ima iskustva u radu s trans osobama.

MASTEKTOMIJA

Ante Dujmović

✉ Centralno naručivanje

📍 Klinički bolnički centar Zagreb (Rebro)

Liječnik opće prakse ti treba izdati uputnicu za prvi pregled plastičnog kirurga te zatim putem sustava naručivanja KBC-a Rebro (upute na web stranici KBC Rebro) tražiš termin s naglaskom za dr. sc. Antu Dujmovića. Naručiti te može i tvoj liječnik opće prakse.

Srećko Budi

✉ srecko.budi@gmail.com

📍 Privatna praksa

GINEKOLOGIJA

Poliklinika Grujić Koračin

✉ info@ginekologija-grujic.hr

☎ +385 1 46 67 642

📍 Gupčeva zvijezda 3a

VOKALNA TERAPIJA

Ana Bonetti

✉ ana.bonetti@erf.unizg.hr

📍 Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet

Za vokalnu terapiju se obrati prof. Ani Bonetti.

🎧 <https://open.spotify.com/episode/5ONnnol5oH1O77J7vxyh0a>

📄 <https://kolektirv.hr/glas-po-kroju-covjeka-logopedija-i-tranzicija/>

LASERSKO UKLANJANJE DLAČICA

Salon Forma (Zagreb)

☎ +385 99 231 14 39

☎ +385 1 231 14 39

🌐 forma-electrolysisiepilacijalaserom.hr

Zajednica nam javlja pozitivna iskustva koja su imale u Salonu Forma. Slobodno im se obrati s povjerenjem pri dogovoru termina za konzultacije. Ukoliko imaš pozitivna iskustva s nekim drugim salonima, molimo te da nam javiš na info@kolektirv.hr kako bi i njih uvrstili na listu.

PROMJENA DOKUMENATA

PROMJENA OZNAKE SPOLA

✉ rodni.identitet@miz.hr

📍 Ksaver 200a, 10000 Zagreb

Za predati zahtjev za promjenom oznake spola potrebno je skupiti dokumentaciju/mišljenja stručnjaka s Liste stručnjaka, odnosno:

- mišljenje psihologa (jednog)
- mišljenje psihijatra (jednog)
- mišljenje endokrinologa (nije nužno)
- njihovo zajedničko mišljenje
- Izvješće Zavoda za socijalni rad o osobnim i obiteljskim prilikama (prema mjestu prebivališta prijavljenog po rođenju)
- domovnicu
- izvod iz matične knjige rođenih

Sve te dokumente šalješ ili predaješ osobno Nacionalnom zdravstvenom vijeću (Ksaver 200a, 10000 Zagreb).

PROMJENA OSOBNOG IMENA

Promjena imena je jednostavan proces koji možeš započeti i prije promjene oznake spola (promjena oznake spola nije vezana uz promjenu imena!).

Ovdje ćeš pronaći sve informacije o promjeni imena:

🌐 kolektirv.hr/izmjena-dokumenata/

Izrada ove brošure omogućena je financijskom podrškom Islanda, Lihtenštajna i Norveške u okviru EGP grantova. Sadržaj ove brošure isključiva je odgovornost Udruge za unapređenje mentalnog zdravlja Vrapčići i ne odražava nužno stavove država donatorica i Upravitelja Fonda.